

[Poul Hartling.]

Betingelserne for overhovedet at gå ind på tanken om en konference var som nævnt, at det skulle være en velforberedt konference med udsigt til resultat, og det kunne længe nok forstås som en pæn måde at sige på, at der aldrig blev bukser af det skind. Men efterhånden opstillede de vestlige lande mere bestemte betingelser, og selv om der i perioder ingen fremskridt skete, og selv om der kom tydelige tilbageslag, som f. eks. interventionen i Tjcekoslovakiet i august 1968, så betød selve udformningen af bestemte betingelser dog en udrakt hånd, for det var jo klart, at når så betingelserne var opfyldt, fangede bordet.

Et af problemerne var deltagerkredsen. NATO-ministrerne stillede som klar betingelse, at alle NATO-lande, altså også USA og Canada, skulle være med. Østlandene sagde, at Østtyskland skulle deltage på lige fod, og var i øvrigt længe af den opfattelse, at der ikke var grund til at have lande uden for Europa med, når man skulle drøfte europæiske forhold. Længe kom man ikke af stedet. Man talte i communicateer om, at alle interesserede lande skulle være med, og så kunne jo hver tænke sit derved og lægge sin fortolkning deri. I 1969 kom man et lille skridt længere. Under mit officielle besøg i Moskva lige forud for NATO-ministerrødet i december 1969 fik vi en formulering med i communicateet, der betød, at Sovjetunionen erklærede sig indforstået med, at USA og Canada kunne regnes med i deltagerkredsen. Fra nu af talte man direkte i communicateerne om en konference, og gennem 1969, 1970, 1971 og 1972 kan man ved de halvårslige NATO-ministerrøder skridt for skridt konstatere, hvordan problemerne om en eventuel conferences procedure, dagsorden, forudsætninger osv. mere og mere udkrystalliserer sig. Betingelserne om et gunstigt klima blev konkretiseret i et krav om et resultat af Berlinforhandlingerne, dels ud fra den logik, at hvis man ingen vegne kunne komme i et sådant spørgsmål, ville det være omsonst at mødes om mere omfattende europæiske problemer, dels ud fra et ønske om at bruge konferencetanken til at fremme de tunge og træge Berlinforhandlinger. Året 1970 blev et vigtigt år med de to magtalfaldserklæringer mellem Vesttysk-

land og henholdsvis Sovjetunionen og Polen. Fra da stod det klart, at der var en reel mulighed for at komme videre.

Forhistoriens minutiøse formuleringsarbejde har naturligvis på mange måder ført til de mulighedsbetingelser, der nu gælder for konferencen. Den procedure, man nu samler sig om, og de dagsordenspunkter, der er opstillet, er i virkeligheden til en vis grad givne, og jeg skal ikke kommentere dem i enkeltheder. Venstre tager udenrigsministerens redegørelse til efterretning. Danmark har gennem årene ydet sit bidrag til det net af forudsætninger og formuleringer, der nu forhåbentlig kan bære en konference eller en række af konferencer, og vi ønsker ministeren og hans dygtige embedsmænd og den danske delegation lykke til at kunne medvirke til et godt resultat.

Kun én eller to ting vil jeg sætte en streg under. De dagsordenspunkter, der drejer sig om principperne for forholdet mellem staterne og den frie bevægelighed, må være af største vigtighed for os. Jeg holder de to ting sammen, vel vidende at de formuleres under forskellige dagsordenspunkter og også formuleres lidt forskelligt undertiden. Jeg gør det, fordi grundtanken er den samme, nemlig at vi arbejder på at udrydde mistro og misforståelser mellem stater, men det vil jo også sige mellem mennesker. En sikkerhedskonference eller en konference om sikkerhed og samarbejde har jo ingen værdi i sig selv, men har kun værdi, hvis den er et symbol på eller et udtryk for, at vi er kommet hinanden nærmere i Europa efter krigens had og hævntanker. Konferencen er kun noget værd, hvis den kan blive et redskab til en bedre og friere menneskelig kontakt.

Østlandene ser med stor skepsis på forslag, der drejer sig om friere samkvem. De frygter den slags ud fra deres samfundsopfattelse. Jeg skal derfor ikke afvise, at det nok vil være realistisk også her at betjene sig af den metode, der hedder skridt for skridt. Men det skal være sagt, at vi også som liberale, frihedselskende folk lægger den største vægt på denne side af konferencens arbejde. Det er noget uopgiveligt for os i vort samfundssyn, og derfor er det venstres, men jeg tror alle de store partiers stærke henstilling til regeringen at gøre, hvad den kan, for at vi kan nå frem på disse punkter imod friere